

การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

The Development of Curriculum on the reinforcement of Public Mind Of Lower Secondary School Students.

ปฏิวัติ เทียบอ่อน¹/ สำเร็จ บุญเรืองรัตน์²/ กรองทิพย์ นาควิเชตร³/ สงวนพงศ์ ชวนชม⁴
Patiwat Theap-un/ Samrerng Boonruangrutana/ Krongtip Nakvichet/ Sanguanpong Chuanchom

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ พัฒนาและหาประสิทธิภาพหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 4 ประการ คือ 1) ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม 2) การเคารพสิทธิผู้อื่น 3) ความเสียสละ 4) การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาหลักสูตรมีวิธีการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารงานวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน และศึกษาความต้องการ (Needs) ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

คำสำคัญ : การพัฒนา / หลักสูตรเสริม / จิตสาธารณะ

Abstract

This study aimed to develop and find efficiency of the curriculum on the reinforcement of public mind of the lower secondary school students in four aspects: 1) public responsibility, 2) right respect to others, 3) sacrifice, 4) resource and environment conservation. The research methodology was divided into 4 steps as follows: the first step dealt with the research document, basic information and needs. The second step dealt with the curriculum on reinforcement of the public mind of the

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ เอก หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ศษ.ด) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

²ศาสตราจารย์ คณะประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

⁴อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

lower secondary school students. The third step dealt with the efficiency of curriculum. The fourth step dealt with improvement of the curriculum. The research findings were shown as follows :

1. The curriculum on the reinforcement of public mind of the lower secondary school students composed of seven elements: 1) importance and needs of curriculum 2) principle of curriculum 3) aims of curriculum 4) content 5) activity 6) instructional materials 7) evaluation.

2. After the experiment, the experiment group had the knowledge and understanding of public mind, the attitude toward public mind, and the performance of public mind more than the control group at .01 level of statistical significance.

3. The average scores of the knowledge and understanding of public mind during activity procedure and after activity procedure were 86.00/82.72 which were higher than the determined criteria (E1/E2 = 80/80). The average scores of the attitude toward public mind were high at 4.43 which were higher than the determined criteria (at least 3.50). The average scores of the performance of public mind were high at 4.24 which were higher than the determined criteria (at least 3.50). 7. The satisfaction toward the curriculum on reinforcement of the

public mind of the lower secondary school students of the experiment group was high ($\bar{X}=4.22$, $S.D.=.72$) which was higher than the determined criteria (at least 3.50).

Keywords : The Development, Curriculum, reinforcement, Public Mind

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 4 แนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม มาตรา 80 (3) (สถาบันพระปกเกล้า, 2552: 49) ได้บัญญัติไว้ว่า “พัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกกระดับ และทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับ ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม”

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548) มาตรา 24 ภาระบณการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อ 4. “จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา”

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดคุณลักษณะอันพึง

ประสงค์ของผู้เรียนเพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขไว้ 8 ประการได้แก่ 1) รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะจะเห็นได้ว่าจิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ข้อหนึ่งที่เขียนไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่จะต้องมุ่งมั่นพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนทุกคนเพื่อให้ผู้เรียนอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างมีความสุข

ในสภาวะปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีต่างๆ ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนไทยทำให้ค่านิยมของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน กลายเป็นสังคมที่แข่งขันกันในด้านเศรษฐกิจเพื่อหวังสร้างความร่ำรวยให้กับตนเองแสวงหาประโยชน์ส่วนตนละเลยประโยชน์ส่วนรวม เป็นสังคมบริโภคนิยม ขาดจิตสาธารณะ (ธานินทร์ กรัยวิเชียร, 2552; ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552; อัครพงศ์สุขมาตย์, 2553; กระทรวง ศึกษาธิการ, 2554) ปัญหาจิตสาธารณะในเด็กและเยาวชน ดังจะเห็นได้จากการศึกษาวิจัยของหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ พบว่า เยาวชนไทยมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนน้อยที่สุด มีต้นทุนชีวิตที่ขาดหายไป 5 ด้านได้แก่ด้านทักษะการเป็นผู้ให้ มีร้อยละ 34 ด้านการร่วมกิจกรรมทางศาสนา มีร้อยละ 43 ด้านความรู้สึกรับประโยชน์ต่อชุมชนมีร้อยละ 51 ด้านการทำกิจกรรมนอกหลักสูตรหรือร่วมกิจกรรมของชมรมมีร้อยละ 60 ด้านนิสัยรักการอ่านมีร้อยละ 66 และผลสำรวจความมีจิตอาสาในเด็ก พบว่า เด็กไทยทั่วประเทศ มีจิตอาสาร้อยละ 34 เด็กในเขต

กรุงเทพมหานครมีจิตอาสาน้อยที่สุด คือมีร้อยละ 20 และพบว่าเด็กพิการสายตา แขนขา เด็กด้อยโอกาส มีจิตอาสาสูงสุดคือมีร้อยละ 50 ส่วนการศึกษาของสำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ พบว่า นักเรียนรู้สึกกว่าตนเองเป็นคนดีร้อยละ 63 รู้สึกว่ามีความสุขร้อยละ 51 รู้สึกภูมิใจในความเป็นไทยร้อยละ 38 (สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2552: ออนไลน์)

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และจัดกลุ่มสนทนาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านวังตาลาดสมบูรณ์ มีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีความจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างและพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ใน 4 ประการ คือความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การเคารพสิทธิผู้อื่น ความเสียสละ และการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยรูปแบบ และวิธีการเสริมสร้างและพัฒนาจิตสาธารณะในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และประชาชนทั่วไป พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการทดลองวิธีสอนเพื่อให้เกิดจิตสาธารณะ และยังพบว่า หลักสูตรเสริมสามารถพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้เป็นอย่างดี จิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์หนึ่งในจำนวน 8 ข้อตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระบบโรงเรียนการเสริมสร้างและพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้หลักสูตรเสริมจึงเป็นวิธีการที่เหมาะสม ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัย พัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้เด็กนักเรียนมีจิตสาธารณะตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรแกน

กลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่พัฒนาขึ้น

ความสำคัญของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้หลักสูตรเสริมที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการนำไปใช้พัฒนาจิตสำนึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำหลักสูตรเสริมที่สร้างขึ้นไปปรับใช้ในการพัฒนาจิตสำนึกของนักเรียนในสังกัดอื่นๆ
3. เป็นข้อสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาจิตสำนึกสำหรับสถานศึกษาระดับอื่น ๆ และผู้ที่สนใจ

ขอบเขตของการวิจัย

หลักสูตรเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นหลักสูตรที่มุ่งเสริมสร้างและพัฒนาจิตสำนึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 ประการได้แก่ 1) ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม 2) การเคารพสิทธิผู้อื่น 3) ความเสียสละ 4) การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรอิสระ ได้แก่ หลักสูตรเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตัวแปรตาม

ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในจิตสำนึก เจตคติต่อจิตสำนึกและการปฏิบัติจิตสำนึก

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยจะดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยศึกษาคุณลักษณะของจิตสำนึกที่ควรพัฒนาจากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านวังตาลาดสมบูรณ์เพื่อหาความต้องการ (Needs) และความจำเป็น จำนวน 11 คน ได้คุณลักษณะของจิตสำนึกที่ควรพัฒนา 4 ประการ ได้แก่ 1) ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม 2) การเคารพสิทธิผู้อื่น 3) ความเสียสละ 4) การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบโครงสร้างหลักสูตรเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ 32 ชั่วโมง ดังนี้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วย คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้ จุดประสงค์หน่วยการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล หลักสูตรดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของโครงสร้างของหลักสูตร ความสอดคล้องในองค์ประกอบของหลักสูตรและความถูกต้องของเนื้อหาตามหลักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นร่วมกันว่า โครงสร้างของหลักสูตรมีความเหมาะสม องค์ประกอบต่างๆของหลักสูตรมีความสอดคล้องซึ่งกันและกันเนื้อหามีความถูกต้องตามหลักวิชาการ

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนำหลักสูตรเสริมทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านวังตาลาดสมบูรณ์ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มทดลอง และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยยายจิว อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มควบคุม การทดลองใช้แบบแผนการทดลองแบบ One-Way Design เคอร์ค (Kirk, 1968) โดยใช้คะแนนคุณลักษณะที่พึงประสงค์จิตสาธารณะในแบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ เป็นตัวแปรร่วม ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลังจากทดลองใช้หลักสูตร ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการทดลองใช้หลักสูตรมาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรโดยปรับเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปรับกิจกรรมการเรียนรู้และปรับปรุงภาษาให้มีความชัดเจนและเหมาะสมยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

1. หลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่พัฒนาขึ้นเป็นหลักสูตรที่มีการวัดประเมินผลทั้งความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และการปฏิบัติ หลักสูตรเสริม มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสำคัญและความจำเป็นของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) หน่วยการเรียนรู้ 5) กิจกรรมการเรียนรู้ 6) สื่อการเรียนรู้ 7) การวัดผลประเมินผล ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วย คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม โดยมีคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 3.64-4.42 จากคะแนนเต็ม 5 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดและมีคะแนนเฉลี่ยความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง .68-1 จากคะแนนเต็ม 1 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. หลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถเสริมสร้าง และพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน 4 ประการ ให้เพิ่มขึ้นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ดังแสดงในตารางที่ 1-6

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการเรียนด้วยหลักสูตรเสริม (กลุ่มทดลอง) กับนักเรียนที่ไม่ได้เรียนด้วยหลักสูตรเสริม (กลุ่มควบคุม)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ตัวแปรร่วม (คะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์จิตสาธารณะจากแบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ)	182.964	1	182.964	7.080**
ระหว่างกลุ่ม	2420.543	1	2420.543	93.663**
ภายในกลุ่ม	1473.054	57	25.843	

** $p < .01$

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์จิตสาธารณะจากแบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะเดิมก่อนการทดลอง มีอิทธิพลต่อคะแนนสอบหลังเรียน ($F=7.080, p=.00$) เมื่อใช้คะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะเดิมก่อนการทดลอง มาเป็นตัวแปรร่วมเพื่อปรับคะแนนสอบหลังเรียน พบว่าคะแนนความรู้ความเข้าใจจิตสาธารณะหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกัน โดยนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ดังแสดงไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ได้รับการเรียนด้วยหลักสูตรเสริม (กลุ่มทดลอง) กับนักเรียนที่ไม่ได้เรียนด้วยหลักสูตรเสริม (กลุ่มควบคุม)

กลุ่ม	คะแนนคุณลักษณะที่พึงประสงค์จิตสาธารณะจากแบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ (อยู่ระหว่าง 0 -3)			คะแนนหลังทดลอง (อยู่ระหว่าง 0 - 40)			คะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้ว (อยู่ระหว่าง 0 - 40)	
	n	\bar{X}	S.D.	n	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	ร้อยละ
ทดลอง	30	2.13	.35	30	33.13	2.89	33.09	82.72
ควบคุม	30	2.12	.33	30	20.34	7.10	20.39	50.97
ความต่าง		.01			12.79		12.70	31.75

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบเจตคติต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการเรียนด้วยหลักสูตรเสริม (กลุ่มทดลอง) กับนักเรียนที่ไม่ได้เรียนด้วยหลักสูตรเสริม (กลุ่มควบคุม)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ตัวแปรร่วม (คะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์จิตสาธารณะจากแบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ)	.086	1	.086	.768
ระหว่างกลุ่ม	5.506	1	5.506	49.405**
ภายในกลุ่ม	6.352	57	.111	

** $p < .01$

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์จิตสาธารณะจากแบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะเดิมก่อนการทดลอง ไม่มีอิทธิพลต่อคะแนนสอบหลังเรียน ($F=7.080, p=.38$) เมื่อใช้คะแนน

พฤติกรรมจิตสาธารณะเดิมก่อนการทดลอง มาเป็นตัวแปรร่วมเพื่อปรับคะแนนสอบหลังเรียน พบว่าคะแนน เจตคติต่อจิตสาธารณะหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกัน โดยนักเรียนกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 คะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการเรียนด้วย หลักสูตรเสริม (กลุ่มทดลอง) กับนักเรียนที่ไม่ได้เรียนด้วยหลักสูตรเสริม (กลุ่มควบคุม)

กลุ่ม	คะแนนคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์จิตสาธารณะ จากแบบบันทึกพฤติกรรม จิตสาธารณะ (อยู่ระหว่าง 0 -3)			คะแนนหลังทดลอง (อยู่ระหว่าง 0 - 5)			คะแนนเฉลี่ย ที่ปรับแล้ว (อยู่ระหว่าง 0 - 5)	
	n	\bar{X}	S.D.	n	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	ร้อยละ
ทดลอง	30	2.13	.35	30	4.45	.37	4.45	89.00
ควบคุม	30	2.12	.33	30	3.84	.05	3.84	76.80
ความต่าง		.01			0.61		0.61	12.20

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบการปฏิบัติจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการเรียนด้วย หลักสูตรเสริม (กลุ่มทดลอง) กับนักเรียนที่ไม่ได้เรียนด้วยหลักสูตรเสริม (กลุ่มควบคุม)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ตัวแปรร่วม (คะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์จิตสาธารณะจาก แบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ)	.021	1	.021	.270
ระหว่างกลุ่ม	2.488	1	2.488	31.485**
ภายในกลุ่ม	4.504	57	.079	

** $p < .01$

จากตารางที่ 5 พบว่า คะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์จิตสาธารณะจากแบบบันทึกพฤติกรรม จิตสาธารณะเดิมก่อนการทดลอง ไม่มีมีอิทธิพลต่อคะแนนสอบหลังเรียน ($F = .270, p = .605$) เมื่อใช้คะแนน พฤติกรรมจิตสาธารณะเดิมก่อนการทดลอง มาเป็นตัวแปรร่วมเพื่อปรับคะแนนสอบหลังเรียน พบว่าคะแนน การปฏิบัติจิตสาธารณะหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกัน โดยนักเรียนกลุ่มทดลองมี คะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ดังแสดงไว้ในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 คะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการเรียนด้วยหลักสูตรเสริม (กลุ่มทดลอง) กับนักเรียนที่ไม่ได้เรียนด้วยหลักสูตรเสริม (กลุ่มควบคุม)

กลุ่ม	คะแนนคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์จิตสาธารณะ จากแบบบันทึกพฤติกรรม จิตสาธารณะ (อยู่ระหว่าง 0 -3)			คะแนนหลังทดลอง (อยู่ระหว่าง 0 - 5)			คะแนนเฉลี่ย ที่ปรับแล้ว (อยู่ระหว่าง 0 - 5)	
	n	x	S.D.	n	x	S.D.	x	ร้อยละ
ทดลอง	30	2.13	.35	30	4.21	.32	4.21	84.20
ควบคุม	30	2.12	.33	30	3.80	.43	3.80	76.00
ความต่าง		0.01			0.41		0.41	8.20

3. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของหลักสูตร

วิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจในจิตสาธารณะ ด้านเจตคติต่อจิตสาธารณะและด้านการปฏิบัติจิตสาธารณะ ความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรเสริมของนักเรียนกลุ่มทดลอง เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด รายละเอียด ดังตารางที่ 7-8

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ด้านความรู้ความเข้าใจจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการเรียนด้วยหลักสูตรเสริม (กลุ่มทดลอง) กับเกณฑ์ที่กำหนด

ความรู้ความเข้าใจจิตสาธารณะ	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย/ ร้อยละ	เกณฑ์ ที่กำหนด	ความหมาย
ระหว่างกระบวนการจัดกิจกรรม				
หน่วยที่ 1	20	18/90		
หน่วยที่ 2	20	17/85		
หน่วยที่ 3	20	18/90		
หน่วยที่ 4	20	17/85		
หน่วยที่ 5	20	16/80		
รวม	100	17.20/86.00	E1=80	สูงกว่าเกณฑ์
หลังการจัดกิจกรรม (ทดสอบหลังใช้หลักสูตร)	40	33.09(82.72)	E2=80	สูงกว่าเกณฑ์

จากตาราง 7 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจจิตสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลองระหว่างกระบวนการจัดกิจกรรมกับหลังการจัดกิจกรรม สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ด้านเจตคติต่อจิตสาธารณะ และการปฏิบัติจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการเรียนด้วยหลักสูตรเสริม (กลุ่มทดลอง) กับเกณฑ์ ที่กำหนด

จิตสาธารณะ	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย หลังการทดลอง	เกณฑ์ที่กำหนด	ความหมาย
ด้านเจตคติ	5	4.45	3.50	สูงกว่าเกณฑ์
ด้านการปฏิบัติ	5	4.21	3.50	สูงกว่าเกณฑ์

จากตาราง 8 พบว่า คะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อจิตสาธารณะ และการปฏิบัติจิตสาธารณะ ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนเรียนกับหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

สรุปประสิทธิภาพของหลักสูตร

1. คะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสาธารณะระหว่างกระบวนการจัดกิจกรรมกับหลังการจัดกิจกรรม เท่ากับ 86.48/82.72 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ($E1/E2=80/80$)
2. คะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อจิตสาธารณะหลังการใช้หลักสูตร เท่ากับ 4.45มีค่าอยู่ในระดับมาก สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 3.50)
3. คะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติเกี่ยวกับจิตสาธารณะหลังการใช้หลักสูตร เท่ากับ 4.21มีค่าอยู่ในระดับมากซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 3.50)
4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรเสริมโดยรวม เท่ากับ 4.22อยู่ในระดับมาก สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 3.50)

อภิปรายผล

- 1.การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ การศึกษาข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านวังตาลาดสมบูรณ์ ได้นำมากำหนดเป็นคุณลักษณะของจิตสาธารณะที่ควรปลูกฝังหรือเสริมสร้างให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 4 ประการ คือ 1) ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม 2) การเคารพสิทธิผู้อื่น 3) ความเสียสละ 4) การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 7, 11) พร้อมทั้งได้พัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักวิชาการ กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรเสริม 7 องค์ประกอบ คือ 1) สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร 2) จุดหมายของหลักสูตร 3) หน่วยการเรียนรู้ 4) เนื้อหาสาระประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจิตสาธารณะ หน่วยที่

2 ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม หน่วยที่ 3 การเคารพสิทธิผู้อื่น หน่วยที่ 4 ความเสียสละ หน่วยที่ 5 การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม5) กิจกรรมการเรียนรู้6) สื่อการเรียน 7) การวัดผลประเมินผลโดยหลักสูตรดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรและความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและการวัดผลประเมินผล จำนวน 8 คน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นร่วมกันว่าโครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสมเนื่องจากมีคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมในแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรตั้งแต่ 3.64-4.42 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตั้งแต่ 0.05-0.47 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 3.50 แสดงว่าทุกองค์ประกอบของหลักสูตรมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ส่วนความสอดคล้องของโครงสร้างของหลักสูตรมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.68-1.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 0.50 แสดงว่าทุกองค์ประกอบของโครงสร้างของหลักสูตรมีความสอดคล้องกันจึงกล่าวได้ว่าหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการพัฒนาหลักสูตรเสริม

2. การทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

นำหลักสูตรที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านวังตาลาดสมบูรณ์ อำเภอสทิต จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 30 คน โดยผู้วิจัย ร่วมกับครูผู้สอนดำเนินการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นผู้วิจัยนำคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์จิตสาธารณะจากแบบ

บันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาเป็นตัวแปรร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนการดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรใช้เวลา 8 วัน ๆ ละ 4 ชั่วโมง รวม 32 ชั่วโมงติดต่อกันไป พบว่า เมื่อขจัดความแตกต่างของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยจากแบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลองความรู้ความเข้าใจจิตสาธารณะ เจตคติต่อจิตสาธารณะ และการปฏิบัติจิตสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครพงศ์ สุขมาตย์ (2553:138) ที่พัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา สอดคล้องกับ เจนตัญญา คำดี ที่ศึกษาผลการใช้โปรแกรมสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านพระบาทท่าเรือ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรุทธ์ วัฒนภาส (2553) ที่ศึกษาผลของกลุ่มจิตวิทยาการปรึกษาแนวโยนิโสมนสิการที่มีต่อการเพิ่มพูนจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากรสอดคล้องกับงานวิจัยของ อดุลย์ นาคะโร (2551:128) ที่พัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการจัดการตนเองโดยใช้กิจกรรมแนะแนว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดนุพล สุนทรรัตน์ (2550:100) ที่พัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีออน เนียมนาค (2547:79) ที่พัฒนากิจกรรมเล่นิทานส่งเสริมพฤติกรรมด้านการช่วยเหลือผู้อื่นของเด็กปฐมวัยสอดคล้อง

กับดาร์วิน อูทซ์พัคซ์ (2548: 138) ที่พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมกรอนุรักษสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับ โลมิโน (Lomino, 2003) มิตลาร์สกี และคณะ (Midlarsky and Others, 1978) และ ออร์ริค (Orick)

3. ความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรของนักเรียนกลุ่มทดลองคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.22 อยู่ในระดับมาก บ่งชี้ได้ว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สอดคล้องกับ สมมติฐานที่ตั้งเอาไว้ แสดงว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจใน เจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับจิตสาธารณะได้จริง ทั้งนี้เหตุผลสำคัญประการหนึ่งคือหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบต่างๆที่สอดคล้องเหมาะสมสำหรับการพัฒนา และเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการปฏิบัติสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ควรกำหนดเป็นนโยบายและส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นไปใช้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน โดยคำนึงถึงความความแตกต่างในบริบทของแต่ละสถานศึกษา
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรควรศึกษาการพัฒนาจิตสาธารณะใน ระดับชั้นอื่น ๆ และรูปแบบอื่น ๆ รวมทั้งศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ข้ออื่น ๆ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : บริษัท โปรพับลิชชิง จำกัด.
- _____. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2554). วิธีสร้างเยาวชนให้เกิดจิตสาธารณะ. ค้นเมื่อ 14 พฤษภาคม 2554. จาก www.moego.th/webpr/column/column67.html.
- เจนต์จุฬา คำดี. (2553). ผลของการใช้โปรแกรมสถานการณ์จำลอง เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านพระบาทท่าเรือ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ. กรุงเทพฯ : บริษัท วี พรินท์ (1991) จำกัด.
- दनุพล สุนทรรัตน์. (2550). การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุซฎิบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์. (2548). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุซฎิบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2550). คุณธรรม จริยธรรม กับปัญหาเยาวชนในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์เนศ พรินต์ติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด.
- นิรุทธิ วัฒนโสภาส. (2553). ผลของการให้คำปรึกษาแนวโยนิโสมนสิการที่มีต่อการเพิ่มพูน จิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุซฎิบัณฑิต (การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศรีออน เนียมนาค. (2547). การพัฒนากิจกรรมเล่นิทานส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรม ด้านการช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2552). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ. (2552). สกศ. เร่งวางแนวทางสร้างเด็กไทย “ดีมีความสุข และภูมิใจในความเป็นไทย”. ค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2553 จาก <http://www.moe.go.th/moe/>

อดุลย์ นาคะโร. (2551). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการจัดการตนเอง โดยใช้กิจกรรมแนะแนวสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุขภูบัณจิต (วิจัยและพัฒนาหลักสูตร) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อัคพงศ์ สุขมาตย์. (2545). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุขภูบัณจิต (วิจัยและพัฒนาหลักสูตร) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Kirk, R.E. (1968). *Experimental Design : Procedures for the Behavioral Sciences*. California: Books/Cole Publishing.

Lonnotti, Ronals J. (1977, August). *A Longitudinal Investigation of Role-Talking, Alfuism andEmpathy*. Resources in Education ERIC, 37 (12) : 142.
<http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/3098157>. Retrieved June 6, 2011.

Midlarsky, B. Bryan, H. James and Brickman, P. (1973). "Aversive Approval : Interactive Efface of Modeling and Rein for cement on Altruistic Behavior." *Child Development*.44-321-328.

Orlick, T. (1978). *TheCooperative Sport and Games Book*. New York : Pantheon.